

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Més enllà de la indignació

La indignació moral és un bon punt de partida per descobrir les mesquineses d'aquest món. Però aquesta indignació de partida, si no vol caure en un moralisme tan fàcil com estèril, cal portar-la cap a la reflexió crítica. Ho dic tenint al cap les terribles informacions i les esfereïdores imatges que ens arriben del drama dels refugiats que fugen de la guerra i la misèria i que, a la desesperada, miren de trobar un futur a la vella Europa. El caràcter tràgic de l'èxode no el marca només els que hi moren sinó la determinació dels vius, tan ben expressada per aquell jove per a qui l'alternativa era o arribar a destinació o morir, però mai tornar enrere. I tant és que surti tot un president del Consell Europeu com Donald Tusk a dir als refugiats que abandonin tota esperança d'entrar a Europa: no la deixaran anar, perquè és l'únic que els queda.

ARABÉ, tant la comprensió del conflicte com la recerca de solucions exigeixen anar més enllà de les emocions empàtiques amb les víctimes. I la condemna tampoc no es pot reduir a assenyalar les suposades "insensibilitats" dels responsables polítics –una crítica també instal·lada en el pla emocional–, fent-los culpables del drama que es viu a les fronteres. Si només es tractés d'un problema de sensibilitats, si tot es pogués resoldre substituint els líders "dolents" pels "bons", llavors, més que no pas confiar en una possible solució, sí que caldria abandonar tota esperança. I és que, quan es va a tot o res, llavors sí que solen guanyar els dolents!

AIXÍ DONCS, i en primer lloc, cal entendre que el remei de fons és resoldre la causa de l'èxode. Els errors en la intervenció política i fins i tot la tardana i inadequada intervenció militar en el conflicte de Síria, forçada en part per la mateixa opinió pública que ara s'esgarrifa de les conseqüències de no haver-lo aturat a temps, fan més complicada la seva resolució. No sabem què hauria passat si els Estats Units haguessin intervingut al primer senyal de l'ús d'armament químic per part del règim de Baixar al-Assad sobre la població civil. Però, certament, hi ha mals preventius que poden estalviar futurs mals majors.

EN SEGON LLOC, tenim el galdós paper de la Unió Europea, clarament impotent per plantar cara tant al desafiament humanitari com a les seves causes. Però la seva feblesa és conseqüència de la

DIMITAR DILKOFF / AFP

.....
Els líders de la UE tenen por d'un augment de la xenofòbia local

complexitat d'una unió d'elements extraordinàriament heterogenis, no pas d'interessos perversos. Potser sí que es va córrer massa a ampliar-la. Tanmateix, el que estem vivint hauria de servir per entendre que cal més Europa, i una Europa millor, i no pas aprofitar-ho per fer-ne llenya.

I, PERACABAR, cal tenir present que una intervenció humanitària com caldria, al'altura del drama que es viu, també pot tenir conseqüències no desitjades. La resposta exasperantment lenta i prudent dels actuals líders europeus no és per insensibilitat, i probablement tampoc pels costos, sinó que té a veure amb el temor –fonamentat– d'un augment de la xenofòbia local. És a dir, es té por que el drama ara concentrat a les fronteres turques i gregues es converteixi en conflictes xenòfobs disseminats pels nostres propis barris, ja prou depauperats. Sí: els líders temen la nostra insolidaritat.

MIQUEL MARTÍ I POL va escriure un poema, *A voltes*, en què ironitzava sobre la indignació hipòcrita davant les guerres i fams llunyanes, quan entre glop i glop de cafè, amb mots degudament asèptics, "Un, aleshores, fàcilment exclama: / quins malparits, els homes! / A voltes, ja dic, / la tendresa s'instal·la a les paraules". Aquest és el risc a evitar: que la tendresa emocional no ofegui la crítica i l'autocrítica social i política.